

Commissiedebat Ruimtelijke Ordening – 14 september 2022

Om fossiele bronnen zo snel mogelijk te vervangen door hernieuwbare energie uit Nederland (oranje-groene energie) zijn nu krachtige en urgente ingrepen nodig, ook in hoe we met de schaarse ruimte omgaan in Nederland. Uitstel van beslissingen betekent dat het doel van 55% tot 60% CO₂-reductie in 2030 uit beeld raakt en dat we achter de feiten blijven aanlopen. Om de klimaatdoelen te halen is het essentieel dat de randvoorwaarden voor de energietransitie geborgd zijn, zoals ruimtelijke inpassing, kortere doorlooptijden, voldoende vakmensen en het versterken, verslimmen en versnellen van energie-infrastructuur. Het komt nu aan op spoedige realisatie. De NVDE is daarom blij met een Minister voor Ruimtelijke Ordening: ruimtelijke ordening is terug op de nationale politieke agenda. Het is nu belangrijk dat duurzame energieproductie en de benodigde energie-infrastructuur de hoogste prioriteit krijgen en gaan fungeren als leidend principe. Wij geven richting het debat een aantal aandachtspunten mee.

1) Spoedige inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2023 is nodig om ruimtelijke transitie te versnellen

De NVDE heeft de Eerste Kamer een [oproep](#) gedaan om zo snel mogelijk positief te besluiten over het ontwerp-KB voor Inwerkingtreding van de Omgevingswet. Zowel decentrale overheden, als maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven zijn gebaat bij duidelijkheid over de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Wij hebben het volste vertrouwen dat 1 januari 2023 een realistische datum is. Vanuit NVDE-perspectief draagt deze Omgevingswet en het digitale stelsel en zijn doorontwikkeling en uitbouw bij aan extra samenhang van verschillende beleidsterreinen met een ruimtelijke component. Wij zien de instrumenten die de Omgevingswet biedt ook als kansen voor het versnellen van vergunningprocedures om zo de doorlooptijd van initiatieven te verkorten. Concrete hernieuwbare energieprojecten, die bijdragen aan het reduceren van de emissie van koolstofdioxide en stikstof en zo bijdragen aan het verduurzamen van Nederland en het tegengaan van klimaatverandering. Versnelling van procedures in combinatie met extra ambtelijke ondersteuning op het gebied van vergunningverlening is cruciaal om de klimaatdoelen in 2030 te kunnen halen. Voor wat betreft het digitale stelsel geldt dat wachten tot de laatste onvolkomenheid eruit niet zinvol is. Er mee gaan werken is de beste manier om voortgang te boeken.

2) Reserveer ruimte in de NOVEX-gebieden de substantiële stijgende vraag naar elektriciteit te faciliteren

De Werkgroep Extra opgave concludeert in haar rapport '[Alles uit de Kast](#)' dat er een substantiële stijging van de elektriciteitsvraag te verwachten is van bijna twee keer zoveel in 2030 als tijdens het sluiten van het Klimaatakkoord. De NVDE pleit voor het inzetten op alle vijf CO₂-vrije opties beschreven in het rapport. Snelle en ingrijpende actie is essentieel voor tijdige inpassing in de elektriciteitsinfrastructuur: met de huidige doorlooptijden is 2030 voor veel opties al 'morgen' of zelfs 'gisteren'. Krachtig ingrijpen van de Rijksoverheid is nodig om de doelen binnen bereik te halen concludeert Netbeheer Nederland in de [Quickscan coalitieakkoord energiesysteem](#). In het verlengde van het rapport roept de NVDE hierbij op tot het volgende:

- **Ontwikkel met het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) een energieplanologie voor het behalen van de klimaatambitie van 60% CO₂-reductie in 2030 en een klimaatneutraal energiesysteem in 2050 en vertaal deze naar de programma's NOVEX en Mooi Nederland.** Hiervoor is het belangrijk dat het NPE resulteert in heldere keuzes over waar de energie-infrastructuur verzaamd moet worden, zowel voor robuuste als aannemelijke knelpunten. De druk op de infrastructuur kan daarnaast gereduceerd worden door slimme vraag- en aanbodkoppeling inclusief toepassing van flexibiliteit en door ruimtelijk de opwek van wind- en zonne-energie en opslagtechnologie zoveel mogelijk op dezelfde locaties te clusteren.
- **Ontwikkel ook als onderdeel van de monitoring van de voortgang van de programma's NOVEX en Mooi Nederland een energiesysteemmonitoring van vraag, aanbod, flexibiliteit, infrastructuur en doorlooptijden.** Naast het ontwikkelen van een plan is het noodzakelijk dat er gemonitord kan worden welke realisatiestappen er gezet worden en of de doelstellingen gehaald worden. Combineer de publicatie van deze met het evaluatiemoment van het Ministerie voor Economische Zaken en Klimaat: de Klimaat en Energieverkenning.
- **Wijs 'renewables go-to areas' aan voor 1 januari 2023 zoals beschreven in [RepowerEU](#).** Het realisatietempo moet drastisch omhoog om de plannen te verwezenlijken. Deze locaties zijn uitermate geschikt voor het opwekken van hernieuwbare energie en hebben beperkte milieurisico's. Hier gelden snellere en eenvoudigere procedures voor vergunningverlening die maximaal één jaar mogen duren. Deze go-to areas kunnen ook fungeren als schakels in het energie- en mobiliteitssysteem, wanneer er ruimtelijk gezien koppelingen worden gemaakt met bestaande infrastructuren, zoals spoorlijnen, waterwegen, buisleidingen of hoogspanningstracés. De NVDE pleit ervoor om hierbij de *zoekgebieden vanuit de Regionale Energiestrategieën (RES)* als input te gebruiken.
- **Stel voor overige gebieden een tijdsnorm van twee jaar voor vergunningen in de regio.** Het bedrijfsleven staat klaar om daarbij te helpen en riep eerder al op tot [radicale versnelling](#). Gebruik marktkennis voor het realiseren van deze versnelling door marktpartijen, bijvoorbeeld via hun branches, te betrekken bij de uitvoerbaarheidstoets van het programma NOVEX.

3) Regionale Energiestrategieën (RES) hebben een nieuwe kickstart nodig: leiding van het Rijk noodzakelijk

Op 7 juli jl. heeft het Nationaal Programma RES een stand van zaken ('foto') gepubliceerd over de Regionale Energiestrategieën (RES): een blik op waar de 30 RES-regio's staan op weg naar 2030. De regio's zijn ambitieus uit de startblokken gekomen, met opgeteld 55 TWh aan plannen voor wind- en zonne-energie. In de afgelopen periode lijkt de dynamiek te zijn verdwenen, terwijl de urgentie is toegenomen om snel meer duurzame energieprojecten aan te leggen. Door de oorlog in Oekraïne, de hoge prijzen voor fossiele energie en de wens om import van gas te verminderen, zijn zon en wind nu het stabiele en betaalbare deel van de elektriciteitsvoorziening. Het afgelopen half jaar leverde hernieuwbare energie maar liefst 41 procent van de elektriciteit op. De RESsen hebben een nieuwe kickstart nodig om sneller projecten te kunnen vergunnen voor meer hernieuwbare opwek van elektriciteit. Het helpt daarbij als het Rijk een leidende rol op zich neemt.

- **Zorg voor 1 januari 2023 voor duidelijke afspraken over het al dan niet ophogen van het doel voor hernieuwbaar op land in de Regionale Energiestrategieën.** Het eerdergenoemde rapport '[Alles uit de Kast](#)' laat zien dat er plannen liggen van 55 TWh hernieuwbare elektriciteitsproductie op land die ook voor een groot deel verzilverd moet worden, waarvan PBL inschat dat 46 TWh onder voorwaarden te realiseren is.
- **Geef provincie(s) en gemeenten vanuit het Rijk de opdracht om sneller besluiten te nemen** over wie optreedt als bevoegd gezag bij windenergieprojecten en over concrete principeverzoeken en vergunningsaanvragen van projecten.
- **Voorkom stagnatie in vergunningverlening:** neem als Rijk de regie door de besluitvorming van vastgelopen projecten te coördineren via de Rijkscoördinatieregeling (RCR) en monitor per regio het aantal afgegeven vergunningen, de doorlooptijden en het realiseren van de doelstellingen. Houd hierbij ook expliciet de benodigde vergunningverlening voor energie-opwek en -infrastructuur in het oog.
- **Richt een Landelijk Ambtelijk Expertteam in.** Dat team kan op aanvraag bijspringen bij complexe cases en op deze manier flexibel uitvoeringscapaciteit en expertise toevoegen indien gewenst voor decentrale overheden.
- **Richt binnen het de juridische apparaat een expertpool van juristen en rechters op.** Deze kunnen sneller eventuele bezwaren ten aanzien van vergunningverlening in behandeling nemen, zonder dat er voor elke zaak een lang 'inlees' traject vereist is.

4) Gebruik duurzame energie als middel om de grote transitie in het landelijk gebied te financieren en te versnellen

Op 10 juni jl. heeft het kabinet belangrijke besluiten genomen in het kader van de stikstofcrisis. De NVDE ziet kansen in innovatieve oplossingen bij het Nederlandse bedrijfsleven, in zowel de agrarische sector als in de energiesector. Het voorstel van de NVDE is daarom de komende jaren in te zetten op **de productie van extra groen gas**.

Naast groen gas zijn er ook andere verdienmodellen die stikstofreductie en de emissiereductie van broeikasgassen hand in hand kunnen laten gaan. **Combineer duurzame opwek met herstelmaatregelen voor de natuur.** Bij wind op zee is een positieve impact op de ecologie een mooie bijkomstigheid en ook zon en wind op land kunnen hier een bijdrage aan leveren. Door bij de inpassing en het inrichten van zon- en windparken aandacht te besteden aan biodiversiteit en natuur, zoals bijvoorbeeld ook is afgesproken in de [gedragscode zon op land](#), kan duurzame opwek bijdragen aan de natuurversterkingsdoelen die volgen uit de stikstofproblematiek.

De NVDE pleit er daarnaast tot slot voor **duurzame energieprojecten in te zetten die uitgaan van meervoudig ruimtegebruik**. Voorbeelden hiervan zijn Agri-PV of grondgebonden zonneparken als buffergebied tussen een Natura 2000 locatie en een locatie waar uitstoot van stikstof plaatsvindt. Zo worden agrariërs in staat gesteld om de stap te maken naar een duurzame manier van voedselproductie die ook houdbaar is in de toekomst.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De activiteiten bij meer dan 6000 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim €41 miljard en meer dan 250.000 werknemers.